KONEYRITTÄJÄT

16.5.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvo valiokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä (HE 39/2017 vp) laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräistä siihen liittyvistä laista

Koneyrittäjät pitävät ammatillisen koulutuksen uudistamista välttämättömänä. Nyt tehtävässä ammatillisen koulutuksen uudistuksessa ammatillisesta koulutuksesta muodostetaan yhtenäinen kokonaisuus, jota ohjaa yksi lainsäädäntö.

Pidämme hallituksen esityksen tavoitteita hyvinä. Tärkeää on, että uudistus koskee koko ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta. Ammatillinen aikuiskoulutus sekä lisäkoulutuksena, että muuna täydennyskoulutuksena on keskeisessä roolissa, kun vastataan nopeasti muuttuvan työelämän osaamisvaatimuksiin.

Hallituksen esitykseen sisältyy kuitenkin vakava puute koskien työssä oppimisen toteuttamista pienyritys- ja pääomavaltaisilla koulutusaloilla.

Työpaikalla järjestettävä koulutus

Työpaikalla tapahtuvan koulutuksen järjestämisen yhteydessä on unohdettu eri toimialojen erityispiirteet ja esitys johtaisi jopa nykymallia jäykempään ja vaihtoehdottomampaan tilanteeseen.

Koulutussopimusta ja työpaikkaohjaajaa koskevissa määräyksissä ei ole tunnistettu riittävästi pienyritys- ja pääomavaltaisia toimialoja taikka työpaikan erityispiirteitä kuten liikkuvuutta. Esimerkiksi pienissä maarakennus- ja metsäalojen yrityksissä liiketoimintaa harjoitetaan liikkuvalla kalustolla vaihtelevissa työmaaoloissa. Jotta perustutkinnon suorittaneelle asetettu tavoite hänen suoriutumisesta ammatin perustehtävistä itsenäisesti ja niissä tyypillisesti edellytettävällä joutuisuudella saavutetaan, se vaatii paljon ohjausta työpaikalla tapahtuvan oppimisen aikana.

Näiden alojen **työpaikat ovat käytännössä yksinomaan pienissä yrityksissä**, jolloin riittävien työpaikkaoppimisen resurssien takaamiseen on kiinnitettävä erityishuomiota. On selvää, että muutoin työpaikalla tapahtuva koulutus jää kuolleeksi kirjaimeksi.

Tämä on erittäin ongelmallista ajatellen ammatinvalintaa pohtivien nuorten asemaa. Voiko nuori valita ja valitseeko nuori alan, joka ei pysty tarjoamaan työpaikalla tapahtuvaa koulutusta. Tämä vaikeuttaa rakenteellisesti näiden alojen työvoimatarpeen tyydyttämistä.

Työnantajarakenteen sirpaloitumiskehitys on jäänyt esityksessä huomiotta. Ongelmat koskevat edellä kerrotusti aloja, joissa oppimisympäristön tarjoamisesta aiheutuu pienelle työnantajayritykselle kohtuuttomat kustannukset erityisesti tuotannonmenetyksinä. Malli syrjii kokonaisten toimialojen kuten maarakennus- ja metsäkonealoja ja niille pyrkiviä nuoria sekä muidenkin toimialojen sisällä pieniä yrityksiä.

Eri alojen erot asiassa tulee tunnistaa ja luoda järjestelmä, jossa työpaikoilla tapahtuvan koulutuksen järjestämisestä voidaan maksaa asiallinen korvaus sen mahdollistavalle työnantajalle. Käytännössä tämä

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.koneyrittajat.fi, www.finnmetko.fi

voidaan toteuttaa mahdollistamalla koulutuskorvauksen maksaminen koulutussopimustenkin osalta erityisaloilla tai erityisestä syystä.

Koulutussopimuksen ajalta maksettava koulutuskorvaus

Koulutuksen järjestäjillä tulee säilyttää mahdollisuus maksaa koulutuskorvausta myös uudessa järjestelmässä.

Esitämme, että lain 73 § 3 muutettaisiin kuulumaan:

> *Koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta ei makseta korvausta. Koulutuksen järjestäjä ja koulutussopimustyöpaikan edustaja voivat kuitenkin sopia, että 65 §:ssä tarkoitettuun*
> *vaativaan erityiseen tukeen oikeutetun opiskelijan osalta sekä* ***muutoin, että eritysaloilla taikka erityisestä syystä*** *koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle maksetaan koulutuskorvausta.*

Tällaisina koulutuskorvauksen maksun mahdollistavia erityisiä syitä olisivat esimerkiksi alan työpaikalla oppimisesta aiheutuvat **tuotannonmenetykset** tai muutoin poikkeuksellisen korkeat kustannukset. Tällaisia koulutusaloja olisivat muun muassa maarakennus- ja metsäkoneenkuljettajien koulutus. Hallituksen esityksessä näiden koulutusalojen kalleus on erikseen mainittu (ss. 54-55) ja todettu oppilaspaikkojen yksikköhintojen porrastuksen korotusprosenttien olevan 70 tai 90 prosenttia. Kun opetus on näin kallista oppilaitoksessa toteutettuna, niin miten se voisi olla sen halvempaa työpaikoilla varsinkin, kun niillä koulutus merkitsee tuotannonmenetyksiä. Koneyrittäjällä koko tuotanto kärsii ja pahimmillaan koko ”tehdas” seisoo. Menetyksessä puhutaan jopa sadoista euroista päivässä yhdestä oppilaasta.

Pienyritysvaltaiset konetyöalat jäävät räikeän epätasa-arvoiseen asemaan, jos työpaikalla tapahtuvan koulutuksen menetyksiä ei voida korvata millään lailla. Yhteiskunta kuitenkin tarvitsee konetyöalojen osaajia jatkossakin.

Vaikka kaavamaisista yksikköhinnoista esityksessä luovutaankin, aiemmin kalleiksi koulutusaloiksi tunnistettujen alojen kalleus tulee edelleenkin näkymään perusrahoituksen tasossa oppilaitoksille. Samoin tunnistetaan oppisopimuksista sekä erityistä tukea tarvitsevista oppilaista aiheutuvat kustannukset. Vastaavasti tulee tunnistaa erityisalojen ja erityisistä syistä koulutussopimuksien toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset perusrahoituksessa.

Tämä erityisaloilla suoritettava koulutuskorvaus tuleekin huomioida myös lain opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 32 d § 2 momentissa lisäämällä siihen uusi 8) kohta

> *8) koulutuksen järjestäminen koulutussopimuksena ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 73 § 3 :ssa tarkoitetuilla erityisaloilla tai erityisistä syistä*

Työpaikalla tapahtuvan opiskelun lisääntyminen eri muodoissaan ja tutkinnon osien osaamisen osoittaminen näytöillä ensisijaisesti käytännön työtehtävissä vähentää koulutuksen järjestäjien tilantarvetta sekä pienentää laitteisiin, välineisiin ja kalustoon liittyviä kustannuksia. Myös näin vapautuvia voimavaroja

tulee ohjata työpaikoilla tapahtuvaan koulutukseen erityisaloilla. Koneyrittäjien osalta kannamme huolta erityisesti maarakennus- ja metsäkoneenkuljettajien koulutuksesta ja sen toteuttamisen vaarantumisesta.

Rahoituksen kohdistuminen nykyistä suhteellisesti enemmän niille koulutuksen järjestäjille, joilla koulutuksen läpäisy on tehokasta ja koulutus vaikuttavaa eli, miten koulutuksesta valmistuneet ovat työllistyneet, luo koulutuksen järjestäjille motiivin maksaa yrityksille koulutussopimuksen ajalta ja tämän mahdollisuuden säilyttäminen on välttämätöntä, kun halutaan turvata pienyritysvaltaisten toimialojen työvoiman osaamis- ja uusiutumistarpeet.

Kunnioittavasti

Koneyrittäjien liitto

Matti Peltola
toimitusjohtaja